

ВІДГУК

офіційного опонента про дисертаційну роботу Гвоздецької Юлії Василівни на тему «ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ОСНОВ ТЕХНОЛОГІЙ ХАРЧОВИХ ВИРОБНИЦТВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з напрямками наукових досліджень

Соціально-економічні зміни, які відбуваються на сьогодні в Україні, визначили нові напрями формування професійної компетентності майбутнього викладача основ технологій харчових виробництв. Сучасна система підготовки студентів у вищій школі є однією з актуальних проблем сьогодення, адже вона повинна відповідати оновленим вимогам і забезпечувати належний рівень готовності майбутнього викладача до ефективної педагогічної діяльності.

Проблема підвищення рівня професійної компетентності майбутнього викладача, здатного творчо мислити, моделювати навчально-виховний процес, бути генератором та реалізатором ідей, впроваджувати нові технології в процес навчання та виховання є актуальною в сучасних умовах. Це зумовлено, по-перше, тим, що професійно компетентний викладач позитивно впливає на формування творчого учня, по-друге, може досягнути кращих результатів у своїй діяльності, по-третє, реалізує свої творчі можливості. Ця проблема зафіксована у державній національній програмі «Освіта», де наголошується, що один з головних шляхів реформування освіти полягає в необхідності «підготовки нової генерації педагогічних кадрів, підвищення їх професійного та загальнокультурного рівня»

Професійна компетентність – це інтегральна характеристика ділових та особистісних якостей спеціаліста, яка відображає не тільки рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для досягнення цілей професійної діяльності, але й соціально-моральну позицію особистості. Існуючий вітчизняний та зарубіжний досвід розвитку педагогічної думки свідчить про актуальність потреби у розробці теоретичних основ і практичних шляхів формування професійної

компетентності майбутнього викладачів, зокрема основ технологій харчової виробництв. З огляду на це, представлене дисертаційне дослідження Гвоздецької Ю. В. є актуальним та своєчасним.

Підтвердженням актуальності обраної теми дисертаційної роботи є її зв'язок з тематикою науково-дослідних робіт кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини з теми «Формування компетентного вчителя в умовах освітнього середовища педагогічного вищого навчального закладу» (номер державної реєстрації 0111U007536).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Викладені в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації мають високий ступінь достовірності і є достатньою мірою обґрунтованими. В процесі роботи над дисертацією використано 183 літературних джерел, широкий масив нормативно-правових документів.

Дисертація вирізняється використанням як загальнонаукових, так і спеціальних методів.

Сформульовані мета та завдання дослідження відображають ключові аспекти обраної проблеми і визначають послідовність викладу матеріалу.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів і його висновків обумовлені теоретико-методологічними позиціями, застосуванням комплексу взаємодоповнюючих методів наукового пошуку. Поставлені автором завдання загалом вирішені і достатньою мірою висвітлені в науковій новизні і висновках дисертаційної роботи. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, практичних рекомендацій та висновків, викладених у дисертації, зумовлені чіткою та логічною структурою роботи, обґрунтованим вибором та коректним застосуванням методів дослідження.

Вражає фактологічна насиченість змісту дисертації, побудованій на потужній джерельній базі.

Цілісність роботи вбачаємо в чіткому визначенні наукового апарату дослідження.

Головну ідею та основні положення відображено в загальній гіпотезі дослідження. Гіпотеза і завдання дослідження є чітко узгодженими.

Дисертантка володіє теорією проблеми і методами її дослідження. Науковий апарат дає можливість сформулювати цілісне уявлення про структуру роботи, використаний автором інструментарій, способи інтерпретації отриманих даних. Досягненню поставленої мети та розв'язанню визначених автором завдань на різних етапах наукового пошуку слугували обрані теоретичні, емпіричні і статистичні методи. Новизна і вірогідність загальних висновків дисертації підтверджується результатами педагогічного експерименту

Аналіз дослідження свідчить, що дисертант ретельно опрацював необхідну наукову літературу, чітко сформулював основні положення та висновки, проведеного дослідження, отримав результати, які мають теоретичне та практичне значення, зробивши вагомий внесок у педагогічну літературу.

3. Достовірність і новизна наукових положень та висновків дисертації

Вірогідність одержаних автором наукових результатів не викликає сумніву, оскільки вони цілком адекватні суті та конкретним завданням дослідження, досягнуті завдяки системному використанню комплексу взаємопов'язаних дослідницьких методів і ґрунтовній джерельній базі. Одержані дисертантом результати достатньо переконливо представлено у висновках до розділів та загальних висновках, які відповідають найважливішим положенням рецензованого дослідження та поставленій меті.

Матеріали дисертаційного дослідження пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях

Науковим доробком Гвоздецької Ю. В. є теоретико-методичні положення та прикладні результати, що визначають наукову новизну дисертаційного

дослідження. До найбільш значущих наукових здобутків автора, зокрема, належать:

– автором детально проаналізовано еволюцію наукової думки та сучасні підходи до розуміння понять «професійна компетентність майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв», «сформованість професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв»; (параграф 1.1.);

– автором наголошено, що сформованість професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв – це динамічно розвивальна особистісна якість людини, що відображає необхідний рівень інженерних, психолого-педагогічних та методичних знань у галузі харчових виробництв, вмінь застосовувати їх, здатності творчо і нестандартно вирішувати проблеми професійно-педагогічної діяльності в умовах закладів професійної освіти, нести відповідальність за наслідки своєї роботи, а також професійне зростання шляхом постійного саморозвитку, самовдосконалення та само освіти (ст. 60).

– автор визначає, що сформованість професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв є динамічно розвивальною особистісною якістю людини, що відображає необхідний рівень інженерних, психолого-педагогічних та методичних знань у галузі харчових виробництв, вмінь застосовувати їх, здатності творчо і нестандартно вирішувати проблеми професійно-педагогічної діяльності, нести відповідальність за наслідки своєї роботи в умовах закладів професійної освіти (ст. 78).

– розроблено модель формування професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв у процесі фахової підготовки, яка охоплює такі блоки: цільовий (мета, завдання), методологічний (підходи, принципи), змістово-технологічний (зміст, форми, методи, засоби, технології), емпіричний (критерії, рівні та відповідний результат) (ст.134-142);

– уточнено критерії, показники й схарактеризовано рівні сформованості професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв; проаналізовано стан сформованості професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв у процесі фахової підготовки (ст. 96).

– автором удосконалено форми, методи, засоби освітнього процесу щодо формування професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв у процесі фахової підготовки;

4.Значущість дослідження для науки і практики

Отримані дисертантом теоретико-методичні підходи, положення та висновки мають суттєве значення для педагогічної науки та практичної діяльності. Їх можна рекомендувати для використання у навчальному процесі методики діагностування рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв; розробці авторських навчальних програм та реалізацію навчально-методичного забезпечення: оновлення змісту навчальних дисциплін («Виробниче навчання», «Технологічне обладнання галузі», «Процеси та апарати харчових виробництв»), упровадження методичних рекомендацій щодо проходження технологічної практики студентами спеціальності «Професійна освіта. Харчові технології».

Матеріали дослідження можуть бути використані у освітньому процесі закладів вищої освіти при викладанні фахових та методичних дисциплін, спецсеминарів для формування професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв; при укладанні навчально-методичних видань, у розробленні програм і посібників для спеціальності «Професійна освіта. Харчові технології», а також у системі післядипломної педагогічної освіти.

Наукові положення дисертації *впроваджено* у освітній процес Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (довідка № 1339/01 від 03.04.2018), Національного педагогічного університету

ім. М. П. Драгоманова (довідка № 24/15-818 від 12.03.2018), Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 29 від 06.02.2018), Української інженерно-педагогічної академії (довідка № 157 від 26.03.2018).

Основні результати апробовані, доповідались, обговорювались та схвалені на 7-ми міжнародних, всеукраїнських та міжрегіональних наукових і науково-практичних конференціях.

5. Дискусійні положення, зауваження та пропозиції

Зважаючи на актуальність та складність досліджуваної тематики, представлена дисертаційна робота не позбавлена деяких дискусійних моментів. Зокрема, поряд з позитивними сторонами дослідження в дисертаційній роботі Гвоздецької Ю. В. мають місце окремі положення, стосовно яких необхідно висловити такі зауваження:

– На нашу думку, аналіз теоретичних і методичних засад професійної підготовки майбутнього викладача основ технологій харчових виробництв був би більш повним, якби дослідниця у дисертації окреслила існуючий вітчизняний досвід формування професійно-педагогічної комунікативної компетентності майбутнього викладача.

– З метою доведення достовірності одержаних результатів дисертаційного дослідження й ефективності авторських підходів до формування професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв у процесі фахової підготовки доцільно було б, на нашу думку, урізноманітнити методи математичної статистики, що дозволило б здійснити більш глибокий аналіз результатів експериментального дослідження.

– Щодо наукового апарату слід вказати, що деякі положення наукової новизни мають дещо декларативний характер. Це стосується уточнення змісту понять «професійна компетентність майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв», «сформованість професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв», удосконалення змісту і

технології фахової підготовки професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв. Автору доцільно було би вказати, що саме було уточнено у змісті або за рахунок чого відбулось удосконалення.

– Текст дисертації та автореферату містить деякі мовні огріхи, зокрема трапляються мовностилістичні помилки, повтори, неточності у використанні розділових знаків. Інколи текст переобтяжений ускладненими конструкціями, які заважають належним чином сприймати думку.

– У додатках доцільно було подати словничок використуваних у дослідженні термінів.

Разом з тим, вказані дискусійні положення не носять принципового характеру і не знижують загальної позитивної оцінки виконаного дослідження, його теоретичної та практичної значимості.

6. Зміст та завершеність дослідження.

Дисертація належним чином структурована, її структура визначається метою і завданнями, поставленими дисертантом. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі «Теоретичні основи формування професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв у педагогічних закладах вищої освіти» – охарактеризовано стан розробленості проблеми дослідження; розкрито зміст і уточнено сутність ключових понять; визначено особливості фахової підготовки майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв у закладах вищої освіти.

У другому розділі – «Діагностика сформованості професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв» – уточнено критерії, показники й схарактеризовано рівні сформованості професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв; проаналізовано стан сформованості професійної компетентності майбутніх

викладачів основ технологій харчових виробництв у процесі фахової підготовки.

В третьому розділі «Оптимізація процесу формування професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв у процесі фахової підготовки» – розроблено модель, обґрунтовано й зrealізовано педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв у процесі фахової підготовки; проаналізовано результати дослідно-експериментальної роботи.

Розроблено і апробовано модель підготовки майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв у процесі фахової підготовки, складниками якої є такі блоки: цільовий, методологічний, змістово-технологічний і емпіричний.

7. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Основні положення дисертаційної роботи апробовані у 19 публікаціях автора (16 – одноосібних), із них: 10 статей відображають основні наукові результати (2 – у зарубіжному фаховому виданні), 7 – апробаційного характеру, 2 – додатково відображають результати дисертації.

В опублікованих наукових працях повною мірою розкрито зміст дослідження.

8. Ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації.

Зміст автореферату повністю відповідає основним положенням дисертаційного дослідження.

9. Відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» та нормативним актам Атестаційної Колегії МОН України

Виконане дисертаційне дослідження повністю відповідає вимогам пунктів 9, 11 та 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою КМ України № 567 від 24.07.2013 р., відповідає паспорту спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

10. Загальний висновок

Усе вищенаведене дає підставу стверджувати, що подана дисертаційна робота є завершеною самостійною науковою працею, актуальним та сучасним дослідженням, в якому вирішена конкретна науково-практична проблема – обґрунтовані педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв у процесі фахової підготовки, розроблені та впровадженні в освітній процес методики діагностування рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв з підвищення ефективності його використання.

Представлена дисертація на тему «Формування професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв у процесі фахової підготовки» відповідає вимогам до кандидатських дисертацій, а її автор – Гвоздецька Юлія Василівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент
завідувач кафедри комп'ютерних технологій
інженерно-педагогічного факультету
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка,
12 листопада 2018 р.

І.В. Гевко